

Així nasqueren les falles

Per J. Jordán i Jover

Uns diuen fa trecents anys,
altres que són quatrecent.

L'objecte és que en concret
no sap ningú quants ne fan.

Però no importa averiguarlo;
el que importa és saber
per quin motiu els fusters,
començaren a fer
este festeig "salamero"
que entre tots és el primer
en ginyi i en salero.

Els cas és que, cada any,
alcança major renom,
i no hi ha festa en el món
que tinga una fama igual
que esta, que nasqué en barri
i viu en Festa nacional.

¿Quin motiu la transformà?
¿Quin misteri vibra en ella
que alcança tan alt valor?
¿Que comença en resopó
i acaba en una paella!
¿Personatjes reunits?

Un comerciant, un fuster,
un tapisser, un bronziste,
un pintor, un sabater,
un d'impremta, caixista,
un comerciant, un barber,
un taverner, un dentiste
i un afamat confiter.

Al calor de l'alegria
d'aquella grata reunió
se projecta fer una gran festa
al molt gloriós Sant Josep,

que es dels fusters el patró.

I llavors, ja entre tots,
se formà una comissió
ja que anaren preparant
el que s'havia de fer,
en la festa del patró.

Se decidí arreplegar
per tot la veinada
-al so d'un tabalet
i de dolçaina tocant,-
els trastos vells que en el perxe
estaven arraconats.

I amb ells i un "veló" que usaven
de nit per a treballar,
i que penjat al trespol
"Parot" era anomenat,
entre ells dos i les borumballes
i el banc del fuster també,
anaven arreglant-ho
per a entre tot reunit
una gran foguera fer.

I al ritme de tabalet,
de dolçaina i "petardà",
i de traques i esclafits,
el dia dinou de març,
entre balls, risa i joia,
i foc de castell florit,
se feia la gran "cremà"
a les dotze de la nit.

Han passat ja, com diem,
doscents o quatrecent anys
fins que açò referim;
i ara, les falles que fan,
son de molt més gran prestigi.

Són tan, tan grans i populoses,
tan boniques i grandioses
i de tanta resonància,
que en Nova York,
Londres, França,
Suisa, Grècia, Alemanya,
Itàlia, Irlanda, Japó,
Buenos Aires i Pekín,
han assolit tanta fama
que tots se'n vénen ací
a vore estos monuments
de gràcia i art saturats;
i després de reunir-los,
-i a la vegada retratar-los,-
disfruten al contemplar
com cauen entre les flames
el dia de la "cremà".

¡Falles, falles valencianes!
Nasqueren ja fa molts anys
d'una típica foguera
de trastos vells i de draps.

A poc a poc anaven fent-se
més ingenioses, més grans.

I avui són ja monuments
que costen un dineral,
i que tot el món admira
per la seua gràcia i art,
perque encarna con cap
l'esperit valencià.

¡Falles, falles valencianes!
¡Festa genial i sublim!
Han assolit fama tal,
que són ja internacionals
i bandera de turisme.